

ЗАСНОВНИКИ

Національна академія педагогічних наук України

ЦК профспілки працівників освіти і науки України

Трудовий колектив редакції

Академія інженерних наук України

Творча спілка вчителів України

Всеукраїнське педагогічне товариство імені Гр.Ващенка

Спілка викладачів вищої школи та науковців України

ОСВІТА

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНИЙ ТИЖНЕВИК

Засновано в березні 1940 року.

№ 27-29 (5983-5984) 14 — 21 липня 2021 р. Ціна договірна

Активний початок

За даними державного підприємства «Інфоресурс», на сайті vstup.edbo.gov.ua станом на 09:00 15 липня створено 235 тисяч 995 електронних кабінетів та подано 274 тис. 957 заяв.

На основі повної загальної середньої освіти зареєстровано 178 тис. 559 електронних кабінетів та подано 252 тис. 975 заяв.

На основі диплома молодшого спеціаліста, молодшого бакалавра, фахового молодшого бакалавра зареєстровано 28 тис. 56 кабінетів та подано 21 тис. 982 заяв.

На основі диплома бакалавра, спеціаліста, магістра зареєстровано 29 тис. 395 електронних кабінетів.

Прийом заяв та документів до

магістратури розпочинається сьогодні, 15 липня, крім вищих військових навчальних закладів (закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання), військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, і закінчується о 18:00 23 липня для осіб, які вступають на основі результатів єдиного вступного іспиту та фахового вступного випробування.

“Молодий вчений року”

До 1 вересня 2021 року триває прийом заявок на участь у щорічному конкурсі молодих вчених «Молодий вчений року».

Мета конкурсу – відзначити визначні та значимі досягнення молодих українських учених у різних галузях знань.

У конкурсі можуть брати участь українські вчені, інженери, дослідники та новатори з усього світу. Участь у конкурсі можуть брати номінанти віком до 35 років включно, які мають вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, або номінанти віком до 40 років включно, які мають науковий ступінь доктора наук. У конкурсі можуть брати участь усі вікові групи, зокрема досвідчені науковці, інженери, дослідники та раціоналізатори, а також студенти, які зай-

маються науковою діяльністю, аспіранти, молоді вчені та інші особи без ступеня.

Прийом документів відбувається на офіційному сайті конкурсу.

Конкурс містить 100 різних номінацій:

- 31 номінація стосується популяризації науки;
- 50 номінацій присвячено галузям знань;
- 12 – номінації Національної академії наук України;
- 7 – Малої академії наук.

Номінант конкурсу отримає: статус номінанта, свідоцтво про участь у конкурсі та участь в урочистій церемонії.

Лауреат конкурсу отримає: особисту промоцію лауреата, свідоцтво лауреата, статуетку лауреата «Молодий вчений року».

Працює “Гаряча лінія”

До 13 серпня працює гаряча лінія МОН для консультування громадян з питань вступної кампанії – 0 (800) 50 45 70 (пн-чт: 09.00-17.00, пт.: 09.00-16.00).

За даними Урядового контактного центру, станом на 19 липня прийнято 1 939 дзвінків.

За минулий тиждень кількість дзвінків становить 528.

Також звернення можна над-

силати на електронну пошту vstup2021@mon.gov.ua та через чатбот на сайті МОН. Отримати консультацію через сервіс можна з понеділка до четверга з 09:00 до 18:00 та в п'ятницю – з 09:00 до 16:45.

Особистий прийом громадян здійснюється за адресою: м. Київ, б-р Шевченка, 16, к. 401.

У робочі дні – з понеділка до четверга з 9:00 до 18:00, у

п'ятницю з 9:00 до 17:00 – працює гаряча лінія 0-800-504-425 для вступників з тимчасово окупованих територій України.

Зазначимо, постійно працює Урядова гаряча лінія за телефоном 1545. За кнопкою «6» можна звернутися щодо вступної кампанії 2021.

На цей номер за минулий тиждень надійшло 366 звернень.

Створено громадську раду при Державній службі якості освіти України

7 липня 2021 року відбулися установчі збори з формування нового складу громадської ради при Державній службі якості освіти України. До її складу увійшли десять представників інститутів громадянського суспільства, які спільно зі Службою реалізовуватимуть державну політику у

сфері освіти, зокрема з питань забезпечення якості освіти та освітньої діяльності.

«Посилення державно-громадського партнерства є одним з важливих напрямів діяльності Державної служби якості освіти. Налагоджена ефективна співпраця з інститутами громадянського суспільства у складі громадської

ради дасть можливість Службі отримувати зовнішню експертну та фахова допомогу з питань забезпечення якості освіти, а також створювати і вдосконалювати інструменти для її покращення», – наголосив перший заступник Голови Державної служби якості освіти України Олександр ЯКИМЕНКО.

У ході засідання схвалено новий склад громадської ради при Службі, обрано голову та заступників. Відтак за результатами голосування головою громадської ради при Службі обрано Олену БИКОВСЬКУ, президента громадської організації «Міжнародна асоціація позашкільної освіти».

«Сподіваюся, що команда громадської ради стане надійним партнером Служби під час прийняття важливих рішень у сфері освіти, і ми зможемо вибудувати конструктивний діалог задля спільного результату – підвищення якості української освіти», – зазначила Олена БИКОВСЬКА.

Нагадуємо, що громадська рада при Службі є тимчасовим консультативно-дорадчим органом, утвореним для сприяння участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики.

Передплата на тижневик “Освіта” не припиняється ніколи! Її можна оформити в будь-якому поштовому відділенні.

* ВСТУП – 2021 * ВСТУП – 2021 *

Як змінилися обсяги держзамовлення

На Урядовому порталі оприлюднено постанову КМУ щодо державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2021 році. Документом, який розроблений Мінекономіки спільно з МОН, затверджено обсяги державного замовлення у 2021 році та перелік державних замовників.

«Цьогоріч спільно з Міністерством економіки України визначено пріоритетні галузі для підготовки фахівців, необхідних ринку праці. Державне замовлення збільшено на інженерно-технічні та природничі спеціальності, зокрема такі, як «Кибербезпека», «Мікрота наносистемна техніка», «Біотехнології та біоінженерія», «Біомедична інженерія», «Авіоніка», – зазначив Міністр освіти і науки України Сергій Шкарлет.

У зв'язку зі збільшенням кількості випускників 11-х класів закладів загальної середньої освіти було збільшено кількість державного замовлення на бюджетні місця.

Загальний обсяг державного замовлення у 2021 році становить 188 тис. 938 фахівців, зокрема:

- ♦ 37 тис. 466 фахових молодших та молодших бакалаврів;
- ♦ 87 тис. 739 бакалаврів;
- ♦ 59 тис. 986 магістрів.

На підготовку бакалаврів у закладах вищої освіти, що

належать до сфери управління МОН, держзамовлення збільшено на такі галузі технічного та освітнього профілю:

- ♦ «Автоматизація та приладобудування» – 26,99%;
- ♦ «Механічна інженерія» – 17,73%;
- ♦ «Архітектура та будівництво» – 14,2%;
- ♦ «Аграрні науки та продовольство» – 12,59%;
- ♦ «Хімічна та біоінженерія» – 9,43%;
- ♦ «Біологія» – 9,38%;
- ♦ «Освіта» – 6,54%;
- ♦ «Електроніка та телекомунікації» – 6,57%;
- ♦ «Природничі науки» – 6,45%;
- ♦ «Електрична інженерія» – 6,37%;
- ♦ «Інформаційні технології» – 5,57%;
- ♦ «Математика та статистика» – 5,51%;
- ♦ «Соціальна робота» – 3,64%;
- ♦ «Транспорт» – 3,43%;
- ♦ «Культура і мистецтво» – 1,89%.

Водночас зменшено кіль-

кість державних місць на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр» на такі галузі:

- ♦ «Право» – 30%;
- ♦ «Управління та адміністрування» – 27,73%;
- ♦ «Соціальні та поведінкові науки» – 28,24%.

На підготовку магістрів для закладів вищої освіти, що належать до сфери управління МОН, виділено 47 тис. 865 місць. У 2021 році до магістратури збільшено обсяг на такі галузі: «Механічна інженерія», «Електрична інженерія», «Електроніка та телекомунікації», «Виробництво та технології» та «Архітектура будівництва».

На аспірантуру обсяг державних місць становить 3 тис. 125 (2 тис. 600 – стаціонарна форма навчання, 525 – вечірня форма) та 305 на докторантуру. Порівняно з 2020 роком обсяг державного замовлення на підготовку науково-педагогічних кадрів через аспірантуру в закладах вищої освіти МОН збільшений на 100 осіб денної форми навчання, через докторантуру – на 10 осіб.

Для забезпечення державного замовлення на 2021 рік Уряд спрямував 42,5 млрд грн, зокрема:

- на підготовку молодших та фахових молодших бакалаврів, бакалаврів, магістрів та науково-педагогічних кадрів – 39,8 млрд грн;
- на підготовку робітничих кадрів – 567,4 млн грн;
- на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів (післядипломна освіта) – 2,2 млрд грн.

* СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ *

Для дітей загиблих захисників

Міністерство освіти і науки України надає роз'яснення щодо вступу дітей загиблих захисників України, які відповідно до Умов прийому підлягають переведенню на вакантні місця державного замовлення.

Підлягають переведенню на вакантні місця державного або регіонального замовлення, які зараховані на навчання за іншими джерелами фінансування на відкриту або фіксовану конкурсну пропозицію і не отримували рекомендацію на місця державного або регіонального замовлення:

особи, один з батьків яких загинув (пропав безвісти) у районі проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, бойових дій чи збройних конфліктів або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних у районі проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, бойових дій чи збройних конфліктів, а також внаслідок захворювання, одержаного в період участі в антитерористичній операції, здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях.

Таким особам необхідно подавати заяви на відкриту або фіксовану конкурсну пропозицію, і у разі, якщо вони не отримують бюджетне місце за результатами адресного розподілу бюджетних місць, вони зараховуються на контракт за однією з поданих заяв (за їхнім вибором) та переводяться на бюджет незалежно від конкурсного бала.

Слід зауважити, що переведення на вакантні бюджетні місця відбувається після проведення конкурсу та розподілу бюджетних місць, і жодним чином не впливає на можливість вступника бути допущеним до участі в цьому конкурсі. Отже,

жодна дитина загиблих захисників України, яка успішно пройде конкурсний відбір, не буде позбавлена можливості бути переведеною на бюджетні місця.

Зазначимо, що подати документи, які підтверджують право на переведення на вакантні бюджетні місця, можна як до подання заяви на вступ, так і після її подання.

Вступникам зазначеної категорії для отримання спеціальних умов потрібно не пізніше 11 серпня подати необхідні документи до ЗВО. А саме:

- свідоцтво про смерть батька (матері);
- свідоцтво про народження;
- документ, що підтверджує загибель (зникнення безвісти) одного з батьків, виданий військовим формуванням, правоохоронним органом спеціального призначення, або рішенням суду про визнання безвісно відсутнім (оголошення померлим).

У разі, якщо смерть захисника України відбулась не безпосередньо в АТО/ООС, то додатково подається документ, що підтверджує зв'язок смерті з участю у районі проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, бойових дій чи збройних конфліктів, або копія довідки медико-соціальної експертизи, яка встановлює зв'язок захворювання учасника бойових дій із участю в антитерористичній операції.

Якщо смерть учасника АТО не пов'язана з участю в АТО/ООС, то його дитина буде належати до іншої групи осіб зі спеціальними умовами вступу (діти осіб, визнаних учасниками бойових дій), які також мають право на переведення на вакантні місця державного замовлення, однак таке переведення відбудеться в наступну чергу.

Поріг: склав / не склав єдине фахове вступне випробування

9 липня відбулося засідання фахових комісій єдиного фахового вступного випробування 2021 року, під час засідання яких встановлено порогові бали «склав/не склав».

Поріг «склав/не склав» за виконання завдань з блоку тесту загальних навчальних правничих компетентностей («ТЗНПК») становить 10 правильних відповідей (тестових балів).

Поріг «склав/не склав» за виконання завдань блоку «Право» становить 35 правильних відповідей (тесто-

вих балів).

Також фахова комісія з блоку «Право» розглянула 63 звернення учасників тестування та додатково дискваліфікувала ще три питання цього річного ЄФВВ (№№ 45, 53 та 95). Усім учасникам ці питання будуть зараховані як правильні.

Зазначимо, на спільному

засіданні члени предметних фахових комісій з усіх іноземних мов після обговорення ухвалили рішення встановити пороговий бал за виконання завдань єдиного вступного іспиту, що відповідає 12 тестовим балам.

Результати єдиного вступного іспиту з іноземних мов за шкалою 100–200 буде розміщено на інформаційних сторінках «Кабінет учасника ЄФВВ/ЕВІ» до 13 липня. Учасники зможуть також завантажити картки результатів і скан-копії бланків відповідей.

Творче об'єднання «ГАЛУЗЬ»

* З ІНШИХ ВИЛАНЬ * З ІНШИХ ВИЛАНЬ *

Друковані підручники ефективніші при навчанні

Під час пандемії багато викладачів коледжів відмовилися від завдань з друкованих підручників і замість цього звернулися до цифрових текстів або мультимедійних курсів.

Наомі Барон: "Як професор лінгвістики, я вивчала особливості електронної комунікації порівняно з традиційною друкованою у справі навчання. Чи однаково людина розуміє текст, читаючи його на екрані і на папері? І чи є – при висвітленні того самого матеріалу – прослуховування та перегляд вмісту настільки ж ефективним, як читання написаного слова?"

Відповіддю на обидва питання часто буває "ні", я це обговорюю в своїй книзі "Як ми тепер читаємо", випущеній в березні ц.р. Причини пов'язані з різними факторами, включаючи зниження концентрації, розважальний спосіб мислення та схильність до мультизадачності при споживанні цифрового контенту".

Читання: друк проти цифри

При читанні текстів обсягом в кілька сотень слів і більше навчання є, як правило, успішнішим, коли ми читаємо з паперу, а не з екрана. Цей висновок підтверджує ціла низка досліджень.

Переваги друкованого тексту проявляються особливо яскраво, коли експериментатори переходять від простих завдань (таких як визначення основної ідеї в прочитаному фрагменті) до завдань, що вимагають розумової абстракції (зробити, наприклад, висновки з тексту). Читання друкованого тексту також підвищує ймовірність запам'ятовування деталей – наприклад, "якого кольору було волосся в актора?" – і запам'ятовування того, де в прочитаному відбувалися події: "чи стався нещасний випадок до чи після політичного перевороту?"

Дослідження показують, що і учні, і студенти сподіваються отримати вищі бали в тесті на розуміння прочитаного, якщо читатимуть в цифровому форматі. Однак насправді більше балів вони набирають, коли перед тестуванням читають друкований матеріал.

Педагоги повинні знати, що використовуваний для стандартизованого тестування метод може вплинути на результати. Дослідження норвезьких десятикласників і американських учнів третього–восьмих класів показують, що вищі бали вони отримують при паперових текстах тестів. В американському дослідженні негативні наслідки цифрового тестування були найвідчутливішими серед учнів з низькими навиками читання, при вивченні англійської мови та при корекційному навчанні.

Ми з колегами підійшли до цього питання інакше. Замість того, щоб запропонувати студентам прочитати текст і пройти тест, ми запитали, як вони оцінюють своє навчання при використанні надрукованих або цифрових матеріалів для читання. І старшокласники, і студенти коледжів в переважній більшості відповіли, що читання з паперу краще для концентрації, навчання і запам'ятовування, ніж читання в цифровому форматі.

Розбіжності між друкованими

та цифровими результатами частково пов'язані з фізичними властивостями паперу. З папером пов'язані тактильні відчуття та візуальна географія окремих сторінок. Люди часто пов'язують свої спогади про прочитане з тим, на якій це було сторінці або де це було на сторінці.

Але не менш важливою є психологічна перспектива і те, що дослідники читання називають «гіпотезою поверховості». За цією теорією, люди підходять до цифрових текстів з такою ж психологічною настановою, як і до буденних соціальних мереж, і докладають менше розумових зусиль, ніж під час читання надрукованих матеріалів.

Подкасти та онлайн-відео

Враховуючи поширення "перевернутих класів", де студенти слухають або переглядають вміст лекцій перед тим, як приходити на заняття, – поряд із загальнодоступними подкастами та відеоконтентом в інтернеті, багато шкільних завдань, які раніше передбачали читання, замінені на прослуховування чи перегляд. Ці заміщення прискорилися під час пандемії і переходу до віртуального навчання.

Опитавши в 2019 році викладачів норвезьких та американських університетів, ми з професором Ставангерського університету Енн Манґен виявили, що 32% викладачів США тепер замінюють тексти відео-матеріалами, а 15% – аудіоматеріалами. У Норвегії ці цифри були дещо нижчими, але в обох країнах 40% респондентів, які змінили підходи до своїх курсів за останні 5-10 років, повідомили, що нині задають менше читати.

Основною причиною переходу на аудіо та відео є те, що студенти відмовляються читати заданий матеріал. Хоча цю проблему не назвеш новою, дослідження 2015 року, в якому взяли участь понад 18 тисяч випускників коледжів, показало, що тільки 21% з них зазвичай читали всю задану лектуру.

Аудіо та відео можуть здаватися привабливішими за текст, і тому викладачі дедалі частіше вдаються до цих технологій – переглянути, скажімо, виступ на TED замість прочитати статтю цієї ж людини.

Максимізація розумової уваги

Психологи продемонстрували: коли дорослі читають новини або художню літературу, то вони запам'ятовують більше змісту, ніж коли би вони ідентичні уривки слухали.

Дослідники виявили подібні результати, коли студенти університетів читали статтю, а не слухали подкаст з текстом. Подібне дослідження підтверджує, що студенти більше відволікаються при прослуховуванні аудіо, ніж при читанні.

Результати з молодшими школярами аналогічні, але з певними особливостями. Проведене – цього разу на Kіnрi – дослідження, показало, що зв'язок між навичками слухання і читання змінюється, коли діти навчаються вільно читати. Якщо другокласники краще розуміли текст при прослуховуванні, то восьмикласники – при читанні.

Дослідження стосовно відео та текстового навчання перегукуються з тим, що ми бачимо при аудіонавчанні. Наприклад, дослідники в Іспанії виявили, що учні з четвертого по шостий клас, які читали тексти, демонстрували значно більше осмислення матеріалу, ніж ті, хто дивився відео. Автори підозрюють, що студенти "відчитують" відео поверхневіше, бо в них відео асоціюється з розвагами, а не з навчанням.

Колективне дослідження показує, що цифрові медіа мають спільні риси та практики їхнього сприйняття користувачами, які можуть перешкоджати навчанню. До них належать зниження концентрації, розважальний спосіб мислення, схильність до багатозадачності, відсутність фіксованих фізичних орієнтирів, скорочене використання анотацій і менша частота повторення прочитаного, почутого або переглянутого.

Цифрові тексти, аудіо та відео – всі вони відіграють свою освітню роль, особливо коли надаються ресурси, недоступні в друкованому вигляді. Однак для максимального навчання, коли потрібні концентрація уваги та рефлексія, педагоги – і батьки – не повинні припускати, що всі медіа однакові, навіть якщо вони містять однакові слова.

Наомі БАРОН
zbruc.eu

* З ІНШИХ ВИЛАНЬ *

Структура прийдешнього навчального року

Формат навчання

2021 рік планують розпочати традиційно – у звичному режимі. Так, міністр освіти Сергій Шкарлет запевнив, що позиція МОН така – дитячі садочки, спеціальні установи і учні 1 – 4 класів обов'язково повинні навчатися очно. За його словами, на дистанційне навчання підуть не всі, а за забарвленням територій.

Уряд видав постанову, що при посиленому карантині будуть працювати лише ті школи, де вакциновано понад 80% вчителів, навіть в червоній зоні. А школи, у яких вакциновано менше 20% педперсоналу, не зможуть працювати, якщо регіон перейде з зеленої в іншу зону карантину.

Раніше у МОН також заявляли, що формат, в якому буде проходити новий навчальний рік, залежатиме від епідемічної ситуації на території окремих регіонів.

Водночас голова ЮНІСЕФ в Україні Лотта Сільвандер додала, що повернення дітей до очного навчання з вересня 2021 року залежить і від темпів вакцинації.

Скільки буде канікул для учнів

Більшість шкіл України вчатися за класичною семестровою системою, що включає в себе 4 чверті, об'єднані в 2 семестри.

Тож, така система навчання передбачає 4 канікулярних періоди:

- осінні канікули – з 25 по 31 жовтня 2021 року;
- зимові канікули – з 25 грудня 2021 до 9 січня 2022 року;
- весняні канікули – 28 березень по 3 квітня 2022 року;
- літні канікули – з 1 червня по 31 серпня 2022 року.

Що може вплинути на зміну цих дат? На тривалість

і дати канікул може вплинути епідеміологічна ситуація з поширенням коронавірусу.

Так уже було з осінніми канікулами в 2020 році, коли через спалах COVID-19 уряд рекомендував українським школам почати канікули на півтора тижні раніше, а зимові канікули розпочали майже на тиждень пізніше.

Якою має бути структура навчального року

Розпочинається у День знань – 1 вересня (якщо у цей день вихідний, то навчальний рік розпочинається у перший за ним робочий день).

Закінчується не пізніше 1 липня наступного року. Тривалість канікул протягом навчального року мінімум 30 календарних днів.

Школа встановлює в межах часу, передбаченого освітньою програмою, структуру навчального року за:

- чвертями,
- півріччями,
- семестрами.

Педагогічна рада має визначити структуру й тривалість навчального року, тижня, дня, занять і відпочинку між ними.

Тривалість навчального року має складати не менше:

- 720 навчальних годин – у початковій школі (1 – 4 класи),
- 890 навчальних годин – у гімназії (5 – 9 класи),
- 1110 навчальних годин – у ліцеї (10 – 12 класи).

До слова, головний санлікар Ігор Кузін вважає, що невакцинованих дітей, у яких немає протипоказань до щеплення, не треба допускати до шкіл. За його словами, їм краще обрати дистанційне навчання.

Марія БОНДАР
24tv.ua

Творче об'єднання «ГАЛУЗЬ»

ОСВІТА

* ЧИТАЧ СТАВИТЬ ПРОБЛЕМУ * ЧИТАЧ СТАВИТЬ ПРОБЛЕМУ * ЧИТАЧ СТАВИТЬ

Чи позбудемось формалізму?

Відкритий лист Міністру освіти і науки України п. С.Шкарлету

Шановний Сергію Миколайовичу!

В Україні протягом всіх років незалежності проводиться реформування освітньої галузі. І це добре. Прийнято нові Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту» і «Про повну загальну середню освіту». В цих законах запропоновано нові методологічні підходи до провадження освіти в Україні. Однак, на превеликий жаль, у цих законах відсутній фундаментальний методологічний принцип розвитку освіти, яким є принцип природовідповідності. Нагадаємо, що чимало соціальних процесів, в тому числі й освітніх, підпорядковуються закону нормального розподілу Гаусса. Цей закон є теоретичною основою принципу природовідповідності. Відповідно до закону нормального розподілу Гаусса народжується 2-3% обдарованих дітей, 16-18% здібних. Оскільки крива нормального розподілу Гаусса є симетричною, тому мало би народжуватися 2-3% дітей з різними аномаліями (фізичними, психічними тощо), 16-18% з низькими інтелектуальними задатками. Решта дітей народжується з середніми розумовими задатками. Однак, така статистика з деякими відхиленнями стосується країн, у яких вирішені екологічні проблеми, відсутнє зловживання алкоголем та наркотиками тощо. На жаль, у нашій країні ці проблеми розв'язуються вкрай незадовільно. Тому народжується не 2-3% дітей з різними аномаліями, а 11-13%. Попередня влада звернула на це увагу і запропонувала в школах інклюзивне навчання, виділивши на це відповідні кошти. Нині для асистента вчителя, який працює з дітьми з особливими потребами виділяється 25 тижневих годин, 8 тижневих годин для проведення корекційно-розвивальних занять. Крім того, учителям, які працюють в інклюзивних класах, проводиться доплата у розмірі 20% до ставки зарплатної плати. Оскільки серед учнів з особливими потребами більшість мають низькі розумові задатки, тому значне збільшення фінансових витрат на їхнє навчання, як показують наші дослідження, не дають бажаних результатів. Ефективність розумової праці з такими дітьми є близькою до нуля. Не важко збагнути, що навіть дитина з високими інтелектуальними задатками і міцним фізичним здоров'ям не зможе витримати такого великого навантаження. Очевидно, якщо би частину цих коштів спрямувати на додаткові заняття з обдарованими і здібними учнями, тоді користь від додаткових фінансових витрат була би більш суттєвою. Отже, у всьому має бути міра і розумний підхід. Звісно, дітям з особливими потребами, які добре сприймають навчальний матеріал, потрібні індивідуальні заняття і фінансова підтримка. Однак, перед тим як вводити ті чи інші нововведення потрібно випереджувально провести відповідні психолого-педагогічні дослідження.

На жаль, ще від союзнотї держави перейшла до законів про освіту у нашій незалежній країні вимога про те, що кожна дитина зобов'язана здобути середню освіту. Однак, за законом нормального розподілу Гаусса повноцінну середню освіту можуть здобути 60-70% дітей, які народжуються. Щоб позбутися формалізму у навчанні дітей, у свій час була запропонована 12-и бальна система оцінювання, у якій всі оцінки позитивні. Це частково вирішило проблему об'єктивності оцінювання навчальних досягнень учнів. Однак, значна частина учнів за своїми інтелектуальними здібностями неспроможна сприймати, розуміти, засвоювати зміст навчальних програм, причому з кожним класом така кількість учнів зростає. Тому залишається не вирішеною проблема як навчати в одному класі учнів, які можуть і хочуть вчитися, і тих, які сидять на уроках і байдикують. Проблема байдикування значної кількості учнів, особливо у старших класах, піднімав у свій час видатний

український педагог В.О.Сухомлинський. У світі давно реалізується диференційований підхід у навчанні. Наприклад, у Бельгії учні всі разом навчаються лише у початковій школі (6 років) і цього, очевидно, достатньо, щоб розвинути розумові сили кожного учня, вивчити його потреби і можливості. Після закінчення початкової школи учні розподіляються на два потоки: академічний і професійний. Учні за академічним напрямом навчання готуються продовжити навчання у вищих закладах освіти, а – за професійним – у закладах освіти, у яких здобувають робітничі професії. Причому професійне навчання також диференціюється, залежно від обраної професії. Обов'язкове навчання триває 4 роки, а найбільш здібним до оволодіння тією чи іншою робітничою професією навчання продовжується ще на два роки. Диференціюється і зміст навчальних предметів. Наприклад, математика проєктується на конкретну робітничу професію з акцентами на тому матеріалі, який потрібний, наприклад, майбутньому столарю.

Глибокою диференціацією характеризується навчання у школах Англії, у яких формуються типологічні групи за рівнем розвитку не лише у межах класу, а й з кожного предмету. Крім того, після закінчення кожного класу учні складають іспити, а ті учні, які закінчують базову середню школу, складають не три, як в нас, а 17 іспитів, причому їх проводять незалежні комісії. Екзамен проводиться лише у письмовій формі і екзаменаційні роботи протягом літа перевіряються незалежними експертами.

Таким чином, методологічні підходи до формування освітніх систем і процесів у цих країнах мотивують учнів до системного і систематичного навчання, виходячи з їхніх потреб і можливостей.

На превеликий жаль, в нашій країні зміни, які приймаються в освіті, демотивують учнів до навчання. Наприклад, учні мають право і зобов'язані відвідати в школі 11 років, не прикладаючи особливих зусиль у розумовій праці. Прислухаймося до причин, які висловлюють учні, особливо старшокласники, щодо відсутності потреби у здобутті глибоких знань:

- ДПА у формі зовнішнього незалежного оцінювання якість напишу (вгадаю або спишу);

- до вищих закладів освіти приймають усіх, хто пройде поріг ЗНО, а цей поріг є дуже низьким і дозволяє вступати до ВНЗ учням, які майже нічого не засвоїли з програми середньої школи;

- поїду до Польщі чи інших країн на заробітки тощо.

Зовнішнє незалежне тестування, яке вводилося з метою подолання хабарництва при вступі до вищих навчальних закладів було на той час позитивним явищем і виконало свою місію. Нині ж воно демотивує учнів до системного і систематичного навчання. Потрібно зазначити, що подолання хабарництва під час вступу до ВНЗ, ми розширили його поле під час сесійних випробувань, особливо, у зв'язку з тим, що вступають до ВНЗ випускники шкіл, які не мають елементарних знань.

МОН України намагалося посилити мотивацію учнів до вивчення математики – фундаменту природничих і технічних ВНЗ, ввівши обов'язкове ДПА з математики. Більше 31% учнів за результатами нинішнього ЗНО з математики не пройшли порогу. Але ж і сам поріг не витримувє критики (10 балів), адже кожен учень зі середньою математичною підготовкою мав би набрати 20 балів (завдання тесту закритої типу). Крім того, потрібно врахувати й те, що не всі зареєстровані випускники прийшли здавати ЗНО з математики і, очевидно, це ті випускники, які не мають елементарних знань. А це би значно збільшило кількість випускників шкіл, які не по-

долали порогу з математики.

Крім того, відсоток випускників, які б не пройшли порогу під час ЗНО з математики, був би значно більшим, якщо б:

- виключити вгадування і списування під час ЗНО;

- зобов'язати учнів під час виконання тестів закритої форми (1-20) з математики не лише зазначати відповіді, а й розв'язувати відповідні вправи;

- тести закритої форми сформувати таким чином, щоб перевірити рівень сформованості в учнів основних навичок з математики (валідність тесту).

Таким чином, чи введена обов'язкова державна підсумкова атестація з математики у формі ЗНО мотивує учнів середніх шкіл до систематичного навчання? Як показує практика, ні. Вона лише дозволяє підтвердити те, що випливає з принципу природовідповідності (крива нормального розподілу Гаусса): біля 40% випускників середніх шкіл у нинішніх умовах не спроможні засвоїти математику на елементарному рівні. Потрібно, за прикладом розвинених європейських країн, запроваджувати системний диференційований підхід.

Чи потрібне нинішнє зовнішнє незалежне оцінювання випускників шкіл у такому вигляді. На наш погляд, ні. Його потрібно спочатку удосконалити, а згодом запропонувати іншу оцінювальну систему, яка би, з одного боку, спонукала учнів до системного і систематичного навчання, а з іншого – не дозволяла учням, які не мають елементарних знань вступати до вищих закладів освіти.

На наш погляд, зовнішнє незалежне оцінювання учнів потрібно було спочатку вводити для випускників базових середніх шкіл і тим самим частину учнів, які не можуть і не хочуть навчатися за повною програмою середньої школи, спрямувати на навчання у професійні заклади освіти (нині катастрофічно не вистачає робітників), а це би дозволило суттєво підняти якість середньої освіти, а, отже, і вищої.

У зв'язку з наведеними вище причинами нині якість вищої освіти є критично низькою. Останні два роки тому сприяв і ковід, тобто дистанційне навчання студентів. Чи можна підготувати висококваліфікованого лікаря, вчителя, інженера тощо, використовуючи дистанційне навчання? Априорі, ні. Низький рівень фахівців вищої кваліфікації, звісно, не сприяє ані подальшому прогресу освіти і науки, ані соціально-економічному розвитку країни загалом.

Нині МОН України прикладає значні зусилля для того, щоб підняти престиж вищих закладів освіти у рейтингу світових університетів. З цією метою вимагають від науковців і науково-педагогічних працівників публікацій результатів наукових досліджень у журналах з науково-метричними базами Scopus чи Web of Science. Вищі заклади освіти на виконання цієї вимоги доводять планові показники щодо обов'язкового опублікування наукових статей у цих журналах. Не важко, використовуючи прогностичне мислення, передбачити хід подальших подій: комерціалізація наукових публікацій (вартість публікації у журналі з науковою базою Scopus становить 1 тис.-1,5 тис. доларів США, створення спеціальних фірм, які готуватимуть і публікуватимуть наукові статті у цих журналах на замовлення, організація соціалізації між викладачами, кафедрами, факультетами щодо більшої кількості наукових статей, опублікованих у журналах з науковими базами Scopus чи Web of Science тощо). Про якість наукових досліджень не йдеться, лише кількісні показники. Чи розвиватиметься у таких умовах українська наука? Очевидно, що ні. У науковій роботі важливими є не так кількісні, як якісні показники, тобто результати наукових досліджень. Науку не можна творити під тиском зверху, потрібно мотивувати висо-

кою зарплатою талановиту молодь до наукової праці. Нині захищаються тисячі кандидатів і докторів педагогічних наук, однак їхні результати практично не використовуються у закладах освіти і не впливають на якість освіти загалом, тобто освіта і педагогічна наука знаходяться у паралельних площинах.

Сьогодні спостерігається катастрофічна ситуація у підготовці педагогічних кадрів. Те, що Закон України «Про освіту» пропонує приймати керівникам шкіл фахівців з будь-якою вищою освітою на посаду вчителя терміном на 1 рік з наступним складанням відповідних кваліфікаційних екзаменів, не витримує критики. Краще було б створити необхідні умови (висока стипендія, висока майбутня зарплата), щоб найбільш талановиті випускники шкіл обирали для себе професію вчителя, викладача. Нині потрібно всілякими засобами стимулювати учителів – пенсіонерів, які у свій час здобули добру педагогічну вищу освіту і мають великий педагогічний досвід, до подальшої педагогічної діяльності. Натомість їх переводять на роботу за контрактом, що створює відповідне поле для некоректної поведінки з ними. Теж саме стосується керівників закладів освіти. У Типовому положенні про конкурс на посаду керівника державного, комунального закладу загальної середньої освіти не визначені конкретні критерії, за якими можна було відібрати найбільш достойного претендента на посаду керівника. Перше, потрібно терміново створювати резерв майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти з числа найкращих учителів, які патріотично налаштовані, мають організаторські здібності і їх проявляють у громадській роботі, випромінюють нові педагогічні ідеї тощо. Для них потрібно організувати відповідні курси підготовки керівників закладів середньої освіти, а також постійно діючу школу молодого керівника. Нинішні підходи до організації і проведення конкурсу на посаду керівника закладу загальної середньої освіти дозволяють відповідним чиновникам проводити через конкурс «своїх» людей (слухняні члени конкурсної комісії, за формальне тестування – 40 балів, а за презентацію перспективного плану роботи – 2 бали тощо). Призначення нового керівника на посаду керівника закладу загальної середньої освіти терміном на 2 роки, а потім – на 4 також не витримує критики. В таких умовах він не може бути високим керівником (домогатися якісної освітньої діяльності і якісної освіти) і водночас намагатиметься сподобатися керівникам, які його призначали на роботу. Очевидно, що така позиція не буде позитивно впливати на хід освітніх реформ і забезпечення якісної освіти.

Очевидно, що ті, хто пропонував внести такі зміни до Закону України «Про освіту», глибоко не знають реального стану щодо наявності у педагогічних колективах учителів з високими організаторськими здібностями, високою освіченістю, патріотичним спрямуванням, новими педагогічними ідеями тощо. А в нинішніх умовах, коли у дітей не має мотивації до майбутньої педагогічної діяльності і вищі заклади освіти не готують у достатній кількості учителів, а також, що не найкращі випускники шкіл вступають до педагогічних закладів, а карантинні обмеження не дозволяють забезпечити їхню якісну підготовку, ця проблема ще більше загострюється.

МОН України потрібно більш наполегливо відстоювати функціонування української мови як державної в усіх закладах освіти. Не можна мовчати, коли промосковські сили намагаються всілякими способами вносити зміни до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Потрібно використовувати всі засоби організації спротиву аж до страйків. Педа-

гогічних та науково-педагогічних працівників в Україні є велика кількість і ми спроможні вимагати від української влади взяти на озброєння проукраїнський вектор розвитку, який спрямований на Євросоюз і НАТО.

Підсумовуючи, зазначимо: нині українська освіта і наука знаходяться у глибокій кризі. На жаль, не всі заходи, які приймає МОН України, стимулюють учнів та студентів до системного і систематичного навчання, а талановиту студентську молодь – до наукової роботи. Потрібно більш оперативно вносити зміни у процес реформування освіти, які б піднесли і престиж педагогічної праці, і здобуття молоддю високих вершин в освіті і науці.

Виходячи з наведеного вище, пропонуємо МОН України:

- 1.Зайняти тверду проукраїнську позицію, не допускати викладання навчальних предметів російською мовою в усіх закладах освіти. Твердо відстоювати Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», організовувати твердий супротив всім намаганням п'ятої колони Москви вносити зміни до цього закону.

- 2.Удосконалити організацію навчання учнів з особливими потребами, диференціювати фінансування, враховуючи інтелектуальні можливості дітей.

- 3.Затвердити Положення про навчання учнів з низькими розумовими здібностями в різновікових групах.
- 4.Організувати підготовку, видання і централізоване постачання:

- а) розвивальних матеріалів для дошкільних закладів;

- б) додаткових розвивальних і дидактичних матеріалів для початкової школи;

- в) різномірних навчальних підручників, програм і нових додаткових навчальних посібників для учнів V-IX класів, спецкурсів та факультативних курсів для учнів 10-12 класів;

5. Затвердити дієві заходи щодо суттєвого поліпшення якості середньої освіти і тим самим нівелювати роль репетиторства у підготовці випускників шкіл до зовнішнього незалежного оцінювання (оптимізація мережі середніх закладів освіти, обов'язкове профільне навчання, затвердження нового Положення про профільне навчання, затвердження програм зовнішнього незалежного оцінювання, запровадження зовнішнього незалежного оцінювання для випускників базових середніх шкіл, підготовка посібників для ЗНО з переліком основних запитань і завдань тощо).

6. Доопрацювати навчальні плани шкіл, зменшити кількість навчальних предметів у базовій та середній старшій школі до 10-12, використовуючи дидактичну інтеграцію споріднених предметів.

7. Прийняти нову методологію формування Типових навчальних планів:

- збільшити кількість годин для варіативної частини навчального плану (у V-IX класах 30% від загальної кількості годин, а в старших класах – 50%);

- з метою якомога повнішої реалізації профільного навчання кількості навчальних годин у старших класах для фінансування доцільно встановлювати залежно від кількості учнів в класі:

- Кількість учнів у X класі - 25-50-75 і більше

- Кількість тижневих годин для фінансування - 38-42-44

8. Структурувати цикл профільних предметів на дві складові: інваріантну і варіативну. Затвердити інваріантну частину у складі таких предметів: українська мова, історія України, інформатика, іноземна мова. Варіативна частина профільних предметів буде залежати від назви профілю, наприклад, хімія і біологія для біологічного профілю.

9. Ввести до інваріантної частини навчального плану шкіл предмет "Українознавство", зінтегрувавши у нього такі невеликі за обсягом предмети, як: «Громадянська освіта», «Християнська етика», «Екологія», «Основи здоров'я» «Основні якості особистості» тощо.

10. Організувати підготовку і ви-

ПРОБЛЕМУ *

дання посібників для національного виховання учнів I-XII кл., взявши за основу посібники, які підготовлені рідношкільниками для V-XI кл.

11. Ініціювати внесення змін до Закону України «Про освіту» в частині, що стосується перейменування базових середніх шкіл на гімназії, а старших – на ліцеї (назву базової середньої школи залишити без зміни, а старша середня школа може функціонувати як ліцей чи гімназія).

12. Оптимізувати мережу середніх закладів освіти, взявши за основу таку оптимальну кількість учнів для повноцінного фінансування державою початкової, базової середньої та повної середньої школи:

початкова – 20 учнів і більше;
базова середня – 90 учнів і більше;
старша середня (10-11 класи) – 150 учнів і більше.

Визначити мінімальну кількість учнів у кожному X-XII класах – не менше 75 учнів, тобто по три паралельних класи.

13. Затвердити нове Положення про профільне навчання учнів 10-12 класів середніх загальноосвітніх закладів освіти.

14. Затвердити Положення про організацію державної атестації у формі зовнішнього незалежного оцінювання випускників середніх закладів освіти і зарахування їх до вищих навчальних закладів України.

15. Організувати видання програмних творів української і зарубіжної художньої літератури (серія «Шкільна бібліотека») для учнів X-XII класів, а також для позакласного читання і централізовано забезпечити ними шкільні бібліотеки з розрахунку 1 книга для 3 учнів.

16. Удосконалити:

а) Типове положення про конкурс на посаду керівника державного, комунального закладу загальної освіти;

б) Положення про конкурс навчальних підручників (проведення випереджувальної апробації, визначення коефіцієнта якості підручника тощо);

в) Додаток до свідоцтва про повну середню освіту, передбачивши поділ предметів на профільні і непрофільні, середній загальноосвітній бал та середній бал з профільних предметів, назву профілю.

17. Затвердити ефективні заходи щодо піднесення престижу педагогічної праці (відповідна професійна орієнтація, якісна підготовка учителів (домінування практичної підготовки, зовнішнє незалежне оцінювання з фахових дисциплін, обов'язкова п'ятирічна праця після закінчення університету тощо), висока стипендія і зарплата педагогічних та науково-педагогічних працівників тощо).

18. Оптимізувати мережу вищих навчальних закладів, використавши педагогічні методи (підняти прохідний бал ЗНО до 160 і більше), а також інтеграцію невеликих за обсягом ВНЗ (коледжі, інститути, приватні заклади вищої освіти) у потужні університети. Зменшити вдвічі прийом випускників шкіл до вищих закладів освіти і тим самим збільшити кількість учнів у професійних навчальних закладах.

19. Прийняти дієві заходи щодо оволодіння учнями шкіл та студентами ВНЗ іноземними мовами, особливо англійською (збільшення кількості тижневих годин, спеціальні випереджувальні курси перед навчанням студентів в університетах, вивчення іноземної мови у ВНЗ протягом 5 років, читання окремих дисциплін англійською мовою тощо).

20. Удосконалити підготовку кваліфікованих робітників (педагогічними методами спрямувати 60% випускників шкіл на навчання у ППНЗ, організувати підготовку викладачів та майстрів для ППНЗ, збільшити час на практичну підготовку робітників, закріпити за кожним професійним закладом освіти відповідний завод тощо).

Петро Сікорський,

Голова Всеукраїнського товариства «Рідна школа», доктор педагогічних наук, професор, почесний академік НАПН України

м. Львів

* РЕЦЕНЗУЄМО * РЕЦЕНЗУЄМО * РЕЦЕНЗУЄМО *

Симфонія краси Галини Сагач

(Роздуми про книгу Сагач Г.М. Скарби краси. Київ: КВІЦ. 2019. 296 с.)

*«Наслідуй пальму,
чим сильніше її тискає скеля,
тим швидше і прекрасніше
вона здійснюється догори».*
(Григорій Сковорода)

Краса створює Любов. Любов будує Красу. Незаперечні істини: взаємозв'язок – взаємоперетворення.

І не забуваймо слова матері Терези: важливо не те, що ми робимо, а те, скільки любови у наших серцях. Пам'ятаймо, слово любови – це слово Миру. Світові потрібна лише любов, любов, любов...

Ви читали книгу Галини Сагач «Скарби краси»?! Обов'язково прочитайте! Збагатишся, удосконалишся, і, найголовніше, умиротворишся... Бо то не просто книга – то квінтесенція найглибшої мудрости всіх часів і народів, аж від Діогена, Платона, Канта і до нашого дня.

Краса не тільки те, що бачиш... Краса – це те, що відчуваєш. Не тільки вухами. А своїм серцем... І Духом своїм! Краса – всеоб'ємна. Вона скрізь: в людині, в природі, в музиці, в поезії, в живописі, в пісні, в скульптурі, в гончарстві і в ткацьких гобеленах... Краса – в астрономії і в числах! Краса – це вічна Симфонія Світа!

Саме про це Книга відомого професора, академіка, доктора трьох засадничих наук: педагогіки, теології і філософії. Першого ритора України! Вінчає Книгу – Краса Любови: лист Альберта Ейнштейна до дочці про наймогутнішу силу, яка називається Любов'ю. Геній математики зробив просту заміну в своєму найвідомішому рівнянні. Замість $E = mc^2$ (прошу в квадраті виправити, не знаю, як два посунути вверх, вибачайте) ми ви?знаємо, що енергія для зцілення Світу – це л ю б о в помножена на швидкість світла в квадраті. І приходимо до висновку, що Любов – найпотужніша Сила, бо не має меж. Любов перемагає все. Здатна здолати в с е. Ця Сила все пояснює і дає сенс життя. Ми ігнорували її занадто довго, тому що ми боїмося Любови...

Читаючи цю Унікальну Книгу, наче всотуєш в себе всі глибини краси філософії і полімистецтва всього Світу. Т а к про Красу не писав ще ніхто! Перу і Духу Галини Сагач вдалося розщепити не тільки на молекули і атоми, а й на мікрони і мікрокосмічні частинки, роздзеркалити, роз'яскрити Діамантовий Мармур Краси. Краса – це, справді, магніт, від якого не можна відірватися. Краса – це бездонний колодязь джерельного духовного Бальзаму, кожна крапля якого, кожен ковток роблять Людину інакшою, вищою над всякою суєтністю, міцнішою на Дусі і мудрішою серед життєвських істин.

Верховинний талант Галини Сагач дає можливість не просто прочитати, а відчути на сто відсотків духовну сутність «Скарбів краси». Ти, може, вперше дізнаєшся, як і я, про чеха Яна Амоса Коменського, набожного християнина і творця нової педагогіки, який навчав Світ створювати школи Радости. Проповідував пансофію – всім про все, відчиняв ази віковичної премудрости. Шкода, що і досі

немає жодного перекладу українською мовою його багаточисленних педагогічних і духовних творів. Галина Сагач доскіпливо проводить аналогію із нашим Батьком філософії Григорієм Сковородою, який так і не побачив друкованим жодного свого твору.

... Ти наче наяву побуваєш в чарівній Полтаві на Першій Міжнародній Конференції з етнодизайну. І в столиці Гончарства – в дивовижному Опішному, де колишній посол Польщі Єжен Кар «думав, що побачить глину, а побачив народ». Завітаєш до чудовного гоголівського Миргорода і славетної вишиваної Решетилівки з її неймовірними родовими рушниками і неповторними килимними гобеленами. І сам тут вишиєш свою душу – білим по білому... Краса животворяща!

А ще осяєш себе назавжди в благуханній Петриківці – найпрекраснішими живими петриківськими розписами!

...Наче самі пройдемося крилатими закарпатськими стежками, торкнетесь зором і рукою срібних творів місцевих гірських майстрів з їх полігамним вражаючим мистецтвом.

Дивовижна унікальність поруч з геніальною простотою. Плавність слова, динамічність і ...феєрверки образів. Хоч би – в мандрівці до магнолієвої Швейцарії. І, особливо, – до «Кулевчанських див» на Одещині, де у Храмі мироточать майже всі ікони і ...розквітають засохлі лілії під склом Казанської Божої Матері – кожної Трійці.

Вам обов'язково захочеться все, про що ви читали, втілити в свою реальність і побувати в усіх оцих місцях Краси. Кожен знайде у цій Книзі корм для душі і силу для серцебиття.

Ця Книга, наче звіт перед Господом Усевишнім. Наче сповідь і єхаристія у незачиненому вітарі. Недарма Галині Сагач таки вдалося відшукати символ своєї родової фамілії. А знаєте де?! В акварелі Тараса Шевченка «Джангисагач» із далекого Аралу. Священне Дерево! Священнодійство Часу і Простору... Душе хвилює!

Пише, як дихає. Пише по все, що турбує найдужче. А турбує і тривожить нагальна загроза Красі. Це – криза Віри і Моралі. І усі виклики Теперішнього Світу! Але жах, біль, розслабленість і

навіть загибель мають бути переможені – творчістю, – впевнена Галина Сагач. І, дійсно, ми ж так і боремося. За сім років бездомних біженських поневірянь, читаючи цю Книгу, я вперше відчула, що в мене зацвіла душа.

Галина Сагач – незвичайна Українка. Вона, наче небесна птаха, – над Землею. І наче земна лілея, – в Небі! Осердечена і осончена своєю діамантовою вірою, – так і хочеться сказати про неї її ж новоствореними словами.

Закінчує Книгу – Ода Квітці. Квітці, яку індієць Херш Чадха знайшов у безводній пустелі. І став перед нею не коліна. Ода – Усім Квіткам, які народжують плоди в своїй серцевині. Квітка – оксамитове Око Неба. А Людина – сердолікове Око Землі. Людина – теж Божою Квіткою. Тільки одухотворена і охрещена Божим Духом!

Творчість – це вихід за межі звичайного життя. Саме творчість дарує Людині життєву стійкість, – впевнена Богоносна Авторка. Справді, її духовне життя насичене і переповнене натхненною творчістю. Як тут не згадати Мішеля Монтеня?!

Те, що являється плодом нашого розуму... Ці творіння ще більше наші, ніж діти: При цьому створенні ми являємося Одночасно і матір'ю, і батьком. Вони дістаються набагато важче І приносять нам більше честі. ...Вся вишуканість і уся цінність Наших духовних творів Належить всеціло нам. ...Це наші безсмертні діти. Вони приносять своїм батькам Безсмертя.

1580 рік

Галина Сагач – наш Духовний Першопрохідник*. Зауважте, не прохідниця, а Першопрохідник! Якби вона створила лише одну оцю Книгу «Скарби краси», то – у ж е б! – залишила Золотий Слід на бездоріжжях Історії. Світоча її Духу і Духовних Творів не погасить ні темрява, ні Час. 4.07.2021 р. Ірпінь - Луганськ

Прим.: нинішня граматична мода на жіночі закінчення в словах – иня, иця і т. д. часом приводить до абсолютних абсурдів, зовсім принижуючи жінку (послиха, історичка, геологиня, професорка тощо). Слава Богу, українська граматики мудріша за наших грамотіїв і сама робить природний відбір, бо добре знає, що у нас є іменники, які завжди – однорідні і у них немає і не може бути роду. Залежно від вагомості значення (посол, історик, академік, професор, ритор, адвокат, геолог, вождь, геній тощо)

Антоніна ЛИСТОПАД

(Нікітіна Антоніна Іванівна), поет, прозаїк, публіцист, член Національної Спілки письменників України, лауреат премії імені Василя Стуса, лауреат премії імені Олени Пчілки, лауреат премії Волянників-Швабінських при Українському Вільному університеті (Нью-Йорк, США), лауреат Шашкевичівського Конкурсу (Вінніпег, Канада).

Інклюзивний освітній простір

Якісне інклюзивне навчання:
to do list для директора школи

Ознаки, за якими відбувається дискримінація чи складаються упередження*

* Перелік є орієнтовним та невичерпним

Сьогодні в Україні інклюзивне навчання організовано у майже 43% шкіл, працює понад 18 тисяч інклюзивних класів. За останні десять років інклюзія суттєво проникла в українські школи. Для порівняння, п'ять років тому в інклюзивних класах навчалось вдвісті менше, ніж зараз. Разом із тим, дослідження якості інклюзивного навчання, проведене Державною службою якості освіти, виявило низку викликів на рівні організації інклюзивного навчання, кваліфікації вчителів, методичного забезпечення освітнього процесу, розвитку інфраструктури та забезпечення фінансування, взаємодії з інклюзивно-ресурсними центрами (ІРЦ).

Пропонований матеріал покликаний допомогти вдосконалювати якість інклюзивного навчання у школах, де воно вже запроваджене, а також розпочати цей шлях закладам, які лише планують відкривати інклюзивні класи.

Нормативно-правова база щодо організації інклюзивного навчання

Закон України «Про освіту» гарантує кожному рівні умови доступу до освіти та забезпечує батькам право обирати заклад освіти, програму, вид та форму здобуття освіти власними дітьми. Здобувачам освіти з особливими освітніми потребами необхідно забезпечити постійну або часткову підтримку під час освітнього процесу, втім держава має забезпечити їм доступ до освіти у школі на рівні з іншими дітьми. За заявою батьків заклад зобов'язаний створити інклюзивний клас в обов'язковому порядку. Якщо ж особливі освітні потреби в учнів виявлені під час освітнього процесу, заклад освіти докладає власних зусиль для їх мінімізації. Коли зусиль закладу освіти недостатньо, керівник закладу рекомендує батькам звернутися до ІРЦ для проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку особи. Підтримку, з урахуванням виявлених у здобувача освіти особливих освітніх потреб, організовують на підставі висновку, складеного фахівцями ІРЦ. Заклад на цьому шляху не один — засновник забезпечує створення у школі інклюзивного середовища.

Знання керівником закладу освіти нормативно-правової бази щодо організації інклюзивного освітнього середовища — запорука коректної реалізації усіх необхідних для цього кроків та налагодження якісного освітнього процесу. Орієнтація в законодавстві підсилює узгодженість дій, планування, контроль результатів, а також є беззаперечним захистом від дискримінації, упередженого ставлення до учня з особливими освітніми потребами, некомпетентних розпоряджень чи намірів.

Організацію інклюзивного навчання у школі регулюють:

Закон України «Про освіту»;
Закон України «Про повну загальну середню освіту».

Норми Закону реалізуються через постанови Кабінету Міністрів, зокрема:

«Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» (від 15.08.2011 № 872);
«Про організацію інклюзивного навчання в закладах позашкільної освіти» (від 21.08.2019 № 779).

Фінансування інклюзивної освіти унормовано:
Статтею 103-3 Бюджетного кодексу України;
Постановою Кабінету Міністрів «Про затвердження Порядку та умов

надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами» (від 14.02.2017 № 88).

Що таке інклюзія в освіті та яка роль директора в організації інклюзивного навчання

Коли у закладі з'являється інклюзивний клас — чи означає це, що ця школа стає доступною для всіх? На жаль, ні. Поняття інклюзії набагато ширше і потребує формування середовища, участі всіх учасників освітнього процесу, а головне — якісного менеджменту і планування. Безумовно, умовою створення інклюзивного середовища є учні, яким потрібна підтримка, готовність решти учнів підтримувати дітей з ООП, а також підготовлений персонал і батьки та інші активні партнери-учасники процесу впровадження інклюзії в освіті. І не менш важливою умовою є наявність достатнього фінансування та доступної інформаційної, матеріально-технічної бази та інфраструктури.

Роль директора у цьому процесі важко переоцінити, оскільки від менеджменту та стратегічного планування залежить його успіх та, як наслідок, якість роботи школи. Говорячи про менеджмент процесу, йдеться і про управління на рівні керівництва школи (спілкування із засновником, координація роботи заступників, педагогічної ради, залучення органів учнівського та батьківського самоврядування, піклувальної ради), і про менеджмент класу (адаптація навчального середовища та організації навчального процесу, реалізація індивідуальних програм розвитку тощо), і про формування структури для надання послуг інклюзивної освіти (команда психолого-педагогічного супроводу, ресурсна кімната, команда ІПР тощо).

Напрямок руху школи до інклюзії має бути представлений також і в стратегії розвитку закладу, зокрема в місії, візії та цілях, а також у більш тактичних документах — освітній програмі, річному плані роботи школи.

Запорукою успіху організації освітнього процесу для дітей з особливими освітніми потребами є співпраця з батьками. Директору важливо залучати батьків до ухвалення рішень щодо навчання їхніх дітей. Ще до приходу дитини до закладу освіти в багатьох родинах можуть бути налагоджені контакти з психологічною службою, фахівцями ІРЦ, реабілітаційними центрами, соціальною службою — вони можуть володіти інформацією, корисною як для працівників закладу освіти, так і для інших батьків. Доцільно використовувати ці зв'язки, аби сім'я, школа та фахівці працювали спільно. Дуже важлива і потрібна думка батьків для визначення цілей і завдань на навчальний рік, в ухваленні рішень про майбутні напрями роботи з дитиною після завершення навчального року. Ця частина роботи із батьками буде корисною при плануванні роботи школи.

Алгоритм створення інклюзивного класу

1. Вивчення документів дітей з ООП, які бажають навчатись у школі

Найбільш оптимальним варіантом розвитку подій є той, коли батьки заздалегідь (за півроку-рік) визначаються із школою та повідомляють про це. Таким чином керівництво закладу може вчасно проконсультувати батьків щодо збору та подання документів, а також підготувати чи адаптувати середовище школи до навчан-

ня дитини з особливими освітніми потребами.

2. Вивчення нормативно-правової бази та організаційно-методичного забезпечення інклюзивного навчання

У документах, перелічених вище, міститься вся інформація про організацію інклюзивного навчання у школі, виділення фінансування тощо.

3. Оцінка можливостей закладу для організації навчання дитини з особливими освітніми потребами

Діти з особливими освітніми потребами потребують під час освітнього процесу додаткової або тимчасової підтримки з боку асистента вчителя та асистента учня. Також потребують підтримки педагога. Під час оцінки можливостей закладу варто зважати на наявність відповідних фахівців, а також матеріально-технічне забезпечення школи і наявність безбар'єрного доступу до території та приміщень закладу. Здійснюється також оцінка можливостей підвищення кваліфікації педагогічних працівників у напрямі інклюзії (курси підвищення кваліфікації, консультації, обмін досвідом). Коли необхідні фахівці відсутні, директору школи варто докласти зусиль, аби їх знайти — звернутися до відділу освіти, органів місцевого самоврядування, спеціальних закладів освіти. У додатку до постанови КМУ «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами» ви знайдете перелік фахівців, які проводять корекційно-розвиткові заняття з дітьми з ООП.

На цьому етапі також важливо врахувати можливості створення у закладі умов для навчання дітей з ООП з урахуванням особливостей розвитку (наявність вільних приміщень для створення кабінетів психолога, дефектолога, логопеда тощо, ресурсної кімнати, а також обладнання цих кабінетів необхідними засобами корекції, методичною та навчальною літературою, індивідуальними засобами навчання тощо).

Не варто забувати про важливість інформування батьків учнів школи про особливості інклюзивного навчання, переваг інклюзії для всіх учасників освітнього процесу, її цілі та завдання. Варто також розповісти батькам дітей, які навчаються в інклюзивних класах, про особливості дитини з ООП, обговорити із ними питання спілкування та групової взаємодії у дитячому колективі.

Погодження з управлінням освіти організації навчання в інклюзивному класі, подання необхідної документації. Вирішення питання фінансування введених посад

Діти з ООП відповідно індивідуальних особливостей можуть потребувати допомоги асистента вчителя під час освітнього процесу. У такому разі директор має звернутись до місцевого органу управління освітою із письмовим поданням про введення посади асистента вчителя (з розрахунку 1 ставка на кожен інклюзивний клас) та годин для проведення корекційно-розвиткових занять відповідними фахівцями, (практичним психологом, логопедом, дефектологом, реабілітологом).

Створення нормативно-правового та методичного забезпечення впровадження інклюзивної освіти на рівні закладу освіти

Цей крок передбачає підготовку та підписання наказів у школі на основі наказу органу управління освітою, а також укладення угод про співпрацю з іншими закладами

освіти. Це можуть бути спеціальні заклади освіти, навчально-реабілітаційні центри, заклади позашкільної освіти, заклади соціального захисту, ресурсні центри, центри практичної психології та соціальної роботи при департаментах освіти і науки тощо. Така співпраця допоможе забезпечити супровід дітей з ООП, залучити фахівців із цих закладів для консультацій тощо.

Створення команди психолого-педагогічного супроводу

Команда психолого-педагогічного супроводу — це група фахівців індивідуального супроводу дитини з особливими освітніми потребами, до якої входять як працівники школи (адміністрація, педагоги, асистент вчителя, психолог тощо), так і батьки дитини та залучені фахівці (асистент дитини, медпрацівник та ін.). Команда супроводу розробляє індивідуальну програму розвитку дитини, забезпечує її реалізацію та моніторить результати.

Склад команди супроводу формується з урахуванням освітніх потреб дитини з ООП. Серед інших до складу команди супроводу директору варто запросити фахівців ІРЦ, аби вони могли відслідковувати та моніторити динаміку розвитку дитини, а також долучилися до розробки індивідуальної програми розвитку. Разом з тим на даному етапі директору необхідно знайти та укласти цивільно-правові угоди із фахівцями у сфері інклюзивного навчання, яких у школі бракує.

Розподіл обов'язків між членами команди, ознайомлення з посадовими інструкціями асистентів вчителів

Цей крок передбачає розробку та оформлення посадових обов'язків для всіх педагогічних працівників, залучених до інклюзивного навчання (штатних і залучених). Важливо пам'ятати про врахування аспекту інклюзії у річному плані роботи школи та розподілі обов'язків і зон відповідальності між заступниками директора з виховної, навчальної та методичної роботи. Важливо налагодити співпрацю між педагогами та асистентом.

Керівництво школи має призначати час для регулярних зустрічей між вчителями і асистентами протягом навчального року, щоб проводити спільне планування, обмінюватись інформацією, обговорювати конкретні ситуації.

Вчителі і асистенти досягнуть успіху, якщо будуть планувати уроки спільно. Головне розподілити між собою обов'язки і діяльність.

Вчителі не повинні ставити перед своїми асистентами завдань, які є прерогативою вчителя, — планування навчально-виховного процесу, оцінювання навчальних завдань учнів, що передбачає професійну інтерпретацію результатів їх виконання тощо. Натомість учитель може запропонувати асистенту вчителя провести підбір навчальних завдань, які учень міг би виконати (але остаточне рішення про використання цих завдань прийматиме вчитель); перевіряти вправи та тести на множинний вибір, інші види вправ/запитань, де учень повинен дати єдину вірну відповідь; зводити ксерокопії роздавальних матеріалів, виготовити унаочнення чи інші матеріали під керівництвом учителя.

Складання індивідуальної програми розвитку

Щороку для кожної дитини з ООП команди психолого-педагогічного супроводу, до складу яких обов'язково мають входити директор школи або його заступники, розробляють

індивідуальну програму розвитку.

Запорукою якісної індивідуальної програми розвитку є використання інформації з комплексної оцінки дитини, наданої ІРЦ, а також збір релевантної та об'єктивної інформації про дитину під час спостереження у перші два тижні в школі, а також від батьків. Тому директору варто докласти зусиль, щоб на всіх етапах інформація була правдивою, пояснити батькам важливість кожної деталі для формування програми, яка дасть змогу забезпечити комфортне навчання та динаміку розвитку дитини.

Складання індивідуального навчального плану та індивідуальних навчальних програм

Навчання у класі дітей з ООП не передбачає зміну освітньої програми чи навчальних планів. Водночас, коли індивідуальні особливості дитини з ООП цього потребують, команда супроводу адаптує або модифікує навчальну програму і розробляє індивідуальний навчальний план для дитини.

Адаптація освітнього середовища до потреб дитини

Важливою умовою забезпечення освітнього процесу є доступність, безбар'єрність та безпечність. Таким чином на основі оцінки можливостей закладу забезпечуються умови для безперешкодного доступу дитини до приміщень школи, обладнується ресурсна кімната, згідно ІПР та за узгодженням з батьками закуповуються засоби корекції.

Основне завдання у цьому напрямі — організувати для дитини з ООП зрозуміле та чітко визначене середовище, в якому вона може почуватися захищеною та працювати у своєму режимі й відповідно до своїх здібностей, забезпечити комунікацію з рештою дітей у колективі.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з ООП

Оцінювання результатів навчання дітей з особливими освітніми потребами відбувається за критеріями, визначеними в освітній програмі, або адаптованій чи модифікованій навчальній програмі. Також критерії оцінювання дитини з ООП встановлюються в індивідуальній програмі розвитку.

Досягнення дитини слід переглядати щонайменше тричі на рік — у вересні, коли формується ІПР, а потім після першого та другого семестрів.

Моніторинг якості інклюзивного навчання

Постійний моніторинг виконання індивідуальних програм розвитку дітей з ООП, перегляд та актуалізація цих програм дозволяють адміністрації школи стежити за якістю інклюзивного навчання.

Узагальнено рух школи до інклюзії можна оцінити в контексті щорічного самооцінювання, відповідно визначивши у Положенні про внутрішню систему забезпечення якості освіти ті аспекти освітньої діяльності, які є ключовими для постійного моніторингу прогресу (наприклад, створення безбар'єрного середовища, психологічний клімат, рівень співпраці між педагогами, потреби у професійному розвитку педагогів, які працюють в інклюзивному класі та ін.). Тут важливо розробити інструментарій збору такої інформації. Систематичне вивчення ситуації у визначених ключових точках дасть можливість керівнику закладу спільно з колективом та батьківською спільнотою оцінювати поступ до інклюзії, а також визначати, що саме потребує втручання і підтримки та які сильні сторони є у школи на цьому шляху.

ПОСТАТЬ * ПОСТАТЬ * ПОСТАТЬ * ПОСТАТЬ * ПОСТАТЬ * ПОСТАТЬ * ПОСТАТЬ *

На перший погляд може здатися, що цей майстер пензля працює в рутинно-му, ба навіть нудному жанрі образотворення. І справді, чи може викликати вир естетичних почуттів плакат, книжкова графіка чи, тим паче, торгова марка? Та то тільки на зовсім не професійний погляд. Адже, по-перше, вказані мистецькі напрями є самодостатніми й мають у виконанні цього художника неповторне візуальне навантаження, а по-друге, не лише ними він обмежується, демонструючи дивовижну багатогранність творчих уподобань. Йдеться про нашого талановитого сучасника, заслуженого художника України В. А. Афоніна, котрий цьогогорічного липня відзначає своє перше 75-річчя від дня народження. Отож запрошую читачів до бодай побіжного ознайомлення із добротворно насиченим життям Майстра та до поринення у неповторний світ його творчості.

Його життя зажевроло відразу після закінчення страшної війни й перемоги над нацизмом, а народжений він 9 липня повоєнного 1946-го. Тож і не випадково, що назвали майбутнього художника Віктором (ймення походить від латинського «переможець»). А з'явився він на світ Божий на німецькій землі, в старовинному місті Ратенов (за 70 км від Берліна, земля Бранденбург), де у військово-окупаційній адміністрації служив його батько, фронтовик і офіцер-орденоносець Андрій Васильович. Кількома місяцями раніше до цього міста на прохання глави родини перебралася із двома донечками Тамілою та Ларисою і його дружина Ніна Савеліївна. Утім, перебування в Німеччині виявилось коротким у часі: уже наступного року Афоніни повернулися до рідної Сміли. Тут і пройшли дитячі роки Віктора й саме це мальовниче місто на Тясмині дало йому путівку у велике мистецьке життя. Основи наук опановував Віктор у міській школі №39 — знаному в краї закладі (колись у шкільному приміщенні розташовувалася жіноча гімназія). До речі, Вікторовими шкільними друзями-товаришами були в майбутньому відомі люди: Віктор Боківня (став заслуженим художником і професором), Борис Голяков (відомий льотчик), Леонід Чегус (капітан 1-го рангу) та ін.

Якось непомітно промайнуло вісім років шкільного навчання й Віктор отримав свідоцтво про неповну середню освіту. Що далі? Продовжити загальну освіту, чи вже здобувати якусь спеціальність? Підліток зупинився на останньому, а остаточну крапку в його професійному виборі поставив старший (троюрідний) брат Володимир — художник по дереву: «Вітю, з усього видно, що Бог наділив тебе талантом. Тож іди вчитися образотворенню».

Кроками самовдосконалення

Віктор дослухався до братової поради й подався до Одеси, де вступив у відоме своїми знаменитими випускниками художнє училище ім. М. Б. Грекова. Упродовж шести років він навчався в «перлині біля моря» на відділенні художньої кераміки. Принагідно зазначимо, що ази творення краси опановував разом зі своїм земляком із Мошен, нині народним художником України Іваном Бондарем. Обоє навчалися в майстерні талановитої педагогині Ксенії Дмитрівни Мартинюк.

«Не зупинятися на досягнутому!» — це стало життєвим кредо Віктора Афоніна. Завершивши навчання в числі кращих, він відразу вирішив здобувати вищу мистецьку освіту і поїхав до тоді ще Ленінграда, аби вступити до вищого художньо-промис-

Народжений переможцем

лового училища ім. Мухоміної. Однак навчатися в Північній Пальмірі йому не випало: не добрав на вступних випробуваннях всього одного балу (!). Утім, Віктор був не з тих, хто опускає руки від невдач. «Не взяли тут, то мають прийняти в Москві» — прорік він і спробував щастя в Московському вищому художньо-промисловому училищі (т. з. «Строганівка»). Цього разу все склалося добре й талановитого юнака прийняли на факультет декоративно-прикладного мистецтва.

П'ять років навчання в Москві промайнуло, мов один день. Закінчивши в 1975 р. повний курс навчання, Віктор Афонін поїхав до Узбекистану, де оселився в м. Навої. А місцем його роботи став Самаркандський художньо-оформлювальний комбінат, там він упродовж восьми років працював художником. Саме в самаркандський період творчості з'явилися художні роботи Віктора Андрійовича, які зробили його відомим мистцем-плакатистом. Уже в 1979 р. він набув членство у спілці художників СРСР. А наступного року у групі кращих художників Союзу РСР він упродовж двох з половиною місяців перебував на своєрідних курсах удосконалення (коштом Спілки художників) у будинку художника «Дзінтарі» (м. Юрмола, Латвія). В. Афонін насолоджувався тут статусом вільного художника й спілкуванням із мистецькими знаменитостями. Тоді й було ним створено справжні шедеври театрального плакату.

Перебуваючи в розпеченому сонці Узбекистані, Віктор Андрійович ностальгував за рідною Наддніпрянщиною, кладучи цю тугу за материнським краєм на полотно. Зрештою, у 1983 р. він здійснив свою мрію й повернувся до Черкас, де йому відразу (з огляду на мистецькі заслуги) запропонували престижну посаду головного художника Черкаського обласного художньо-оформлюваного комбінату. Отак відразу, в Шевченковому краї він звалив на себе нелегку місію: бути наставником і організатором черкаських художників. Така ж відповідальна посада чекала його в наступному році вже у більш поважній структурі: Черкаських художньо-виробничих майстернях художнього фонду СРСР. У

названих організаціях Віктор Андрійович співпрацював із (у майбутньому) народним художником Іваном Фізером, заслуженими художниками Миколою Теліженком, Юрієм Іщенко, Віктором Клименком. Незабутніми стали для нього й неповторні миттєвості спілкування із великим майстром пензля, народним художником Данилом Нарбутом.

А потім настали «лихі дев'яності», які миттєво спопелили художньо-виробничі структури. Відтак, В. Афонін, як і його мистецькі побратими, опинився в напівголодному «вільному плаванні». Утім, ветеран образотворення зрозумів, що настав час передавати свій творчий досвід молоді, словом, готувати мистецьку зміну. У 1997 р. Віктор Андрійович організував кафедру дизайну в Черкаському модельному центрі підготовки й перепідготовки фахівців та розпочав свою викладацьку діяльність.

Від 1999 р., упродовж майже 18 років, художник викладав на кафедрі інженерної графіки, пізніше — дизайну Черкаського державного технологічного університету. Його заслуги в розбудові образотворчої освіти у цьому виші поціновані званням «Почесний професор ЧДТУ».

А від 2017 р. Віктор Андрійович — доцент кафедри образотворчого й декоративно-прикладного мистецтва Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького. Тут він у колі своїх колег — народного й трьох заслужених художників — викладає студентам важливі навчальні курси малюнок, ліногравюра і плакат. Студентам полюбилися заняття, які проводить з ними доцент В. Афонін. Вони відзначають його фаховість, доконечну практичну спрямованість настанов, а ще комунікативність, справедливість і щирість. Займається ювіляр і науково-методичною діяльністю. У його активі — півтора десятка наукових статей та навчальних посібників, участь у конференціях, семінарах тощо.

Плакатист, дизайнер, графік, портретист і не тільки...

А тепер про головне в життєдіяльності відомого достойника, а ним беззаперечно є художня творчість. В. Афонін постає як вражаюче багатогранний мистець, якому під силу будь-які художні жанри. Та особливо яскраво він репрезентує себе як неперевершений плакатист і дизайнер реклами. Художник створив сотні політичних, театральних і культурно-видовищних плакатів. Серед них чи не найпомітніше місце займають його роботи «Аїда», «Кармен» (вони демонструвалися на міжнародній виставці в Берліні), «Паяци», «Анжело — тиран Падуанський», «Кайдашева сім'я», «Остання мить» та ін. Ним створені триптихи для Черкаського заслуженого народного хору, серія плакатів обласного краєзнавчого музею, афіші джазових фестивалів 1990-х років, реклами виступів артистів обласної філармонії тощо. У В. Афоніна — справжня монополія у творенні товарних знаків і фірмових стилів для виробничих підприємств, зокрема, він є їх автором

для АТ «Азот», «Волошкове поле», «Велес» та багатьох інших. Зрозуміло, тут присутня як естетична складова, так і подальший економічний ефект завдяки рекламуванню промислової продукції.

Добре вдається Майстру і графічний портрет, їх у його доробку — десятки. Вони вражають своєю реалістичністю й виразністю ліній, це чи не найякравніше репрезентовано роботою «Після репетиції. Артистка Журова». А ще Майстер плідно займається книжковою графікою і цей напрям представлено кількома десятками видань, серед них і книги автора цих рядків.

Віктор Андрійович у числі тих художників, які подарували краю чудові експозиції обласного краєзнавчого музею та музею «Кобзаря». Тут знадобився його унікальний досвід просторового бачення об'єктів і їхнього художнього оформлення.

Не цурається мистець і станкового живопису: його акварелі відзначаються буяннєм барв, майстерним відтворенням щедрот рідного краю та його людей. У Віктора Андрійовича — роками вироблений власний стиль образотворення з особливою стилістикою самовираження й вишуканості, який утім спирається на мистецьку традицію. Відомий мистецтвознавець і художник Григорій Міщенко, аналізуючи творчість Віктора Афоніна підкреслював, що він «з того покоління мистців, для якого цінні творчі заповіді його навчителів, традиції минулого, а головне — бачити в мистецтві духовні, етичні й естетичні вартості». І додає: «Служіння мистецтву, а не кон'юктурі — така в нього позиція». Що ж, дуже влучна оцінка! А кандидатка мистецтвознавства, директорка обласного художнього музею, заслужена діячка мистецтв України Ольга Гладун акцентує увагу лаконізмі й мінімалізмі художнього стилю ювіляра і підкреслює, що «він завжди на вістрі часу і постає не лише як невтомний генератор естетичних проектів, але і їхній реалізатор».

Віктор Афонін став учасником понад 70 виставок міжнародного, всеукраїнського та регіонального рівнів, в тому числі й персональних. Його мистецькі праці прикрашають експозиції державних музеїв, а частина з них відклалася у приватних колекціях України та зарубіжжя. Свідченням визнання унікальних заслуг мистця перед вітчизняним образотворенням стало присвоєння йому в 2008 р. почесного звання «Заслужений художник України». Пошановано його й численними грамотами різних рівнів.

Віктор Андрійович щасливий у шлюбі зі своєю музою — дружиною Ларисою Григорівною, яка, до речі є членкинею НСХУ і відповідальною секретаркою її Черкаської обласної організації. Старший син ювіляра Андрій пішов стопами іменитого батька й нині перебуває в статусі вільного художника. У ювілейний 70-й рік В. Афонін святкував народження своєї донечки Єлизавети. Нині Лізюнька попри надто юний вік уже стала учасницею міжнародної виставки дитячих малюнків.

Отаким повнокровним, а, головне, результативним у всіх сенсах є життя нашого ювіляра. Тож нехай і далі буде! Активного Вам довголіття, Вікторе Андрійовичу!

Григорій ГОЛИШ,
директор наукової бібліотеки
ім. М. Максимовича Черкаського
національного університету
ім. Б. Хмельницького, доцент

Творче об'єднання «СОБОР»

ОСВІТА

*** АБІТУРІЄНТАМ * АБІТУРІЄНТАМ ***

**Національний педагогічний
університет ім. М.П. Драгоманова
Інженерно-педагогічний
факультет
Кафедра позашкільної освіти**

**Є бюджетні місця
для вступу в магістратуру
на освітню програму
“Позашкільна освіта”
спеціальність 0110 освітні,
педагогічні науки.**

Освітня програма акредитована Національним агенством із забезпечення якості вищої освіти.

**Останній день подачі заявок
23.07.2021.**

**За довідками звертатись:
+380978795675 або rouo@i.ua**

Офіційна веб сторінка тижневика “Освіта”:
www.tyzhnevyyk-osvita.net

**ПОШТОВА АДРЕСА РЕДАКЦІЇ
ТИЖНЕВИКА «ОСВІТА»
КИЇВ-01054,
вул. Тургенєвська, 8-14, оф. 312.
Адреса електронної пошти редакції:
olga0503562705@gmail.com**

**Головний редактор
Ольга КОНОВАЛЕНКО
ТЕЛЕФОНИ**

Головного редактора тел./факс:
050-356-27-05, 044-486-46-46;
творчого об'єднання «Галузь»,
творчого об'єднання «Собор»,
творчого об'єднання «Економіка» — 221-02-96
творчого об'єднання «Регіон» — 235-60-74

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій. Редакція не рецензує і не повертає матеріалів. За достовірність фактів і цифр, відповідність їх вказаним джерелам відповідальність несе автор.

Номер зверстано в комп'ютерному центрі тижневика «ОСВІТА».
Тижневик віддруковано у видавництві ТОВ "МЕГА-ПОЛІГРАФ"

Реєстраційне свідоцтво: серія ВК № 2408 від 14.11.1996 р.
Тираж у липні 4600. Зам.
Тижневик виходить щосередини.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

*** ВАКАНСІЇ * ВАКАНСІЇ * ВАКАНСІЇ ***

Інститут вищої освіти НАПН України оголошує конкурс на посади:

- **радник при дирекції наукової установи** - 1,0 (кваліфікаційні вимоги – науковий ступінь доктор наук або доктор філософії (кандидат наук), стаж роботи на посадах наукових та (або) науково-педагогічних працівників не менше як 3 роки, досконале володіння українською мовою та володіння англійською мовою, наявність високих моральних якостей та організаторських здібностей);
- **старший науковий співробітник відділу взаємодії університетів та суспільства** – 0,5 (кваліфікаційні вимоги – науковий ступінь доктор наук або доктор філософії (кандидат наук), який має не менше 5 років досвіду, за останні 5 років не менше 7 публікацій та/або патентів, досконале володіння українською мовою та володіння англійською мовою);
- **старший науковий співробітник відділу науково-організаційної та кадрової роботи** – 1,0 (кваліфікаційні вимоги – науковий ступінь доктор наук або доктор філософії (кандидат наук), який має не менше 5 років досвіду, за останні 5 років не менше 7 публікацій та/або патентів, досконале володіння українською мовою та володіння англійською мовою).

Строк подання заяв – один місяць з дня опублікування оголошення.

Особи, які бажають взяти участь у конкурсі, подають такі документи: письмову заяву на ім'я керівника про участь у конкурсі, написану власноруч; копію документа, що посвідчує особу; заповнену особову картку (встановленого зразка); автобіографію; копію трудової книжки (за наявності); копії документів про вищу освіту, підвищення кваліфікації, присудження наукового ступеня, присвоєння вченого звання, військового квитка (для військовослужбовців або військово-возобов'язаних); перелік наукових праць, опублікованих у вітчизняних та/або іноземних (міжнародних) рецензованих фахових виданнях; письмову згоду на обробку персональних даних; характеристику з основного місця роботи.

Копії документів, що подаються претендентом (крім копії паспорта), повинні бути засвідчені за місцем роботи претендента або нотаріально.

Документи подавати за адресою: 01014, м. Київ, вул. Бастіонна, 9, (кім.901).

Телефон для довідок: (044) 285-71-24, (093) 093-22-00.

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ НАПН УКРАЇНИ
КАФЕДРА UNESCO З НАУКОВОЇ ОСВІТИ
НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

II Міжнародна науково- практична онлайн-конференція «ОБДАРОВАНІ ДІТИ – СКАРБ НАЦІЇ»

18–19 серпня 2021 року

(в програмі заходів до 30-річчя Незалежності України)

Шановні колеги!

Запрошуємо Вас взяти участь у роботі онлайн-заходу, що відбудеться на платформі Zoom (посилання та код доступу буде оприлюднено на сайті iod.gov.ua та надіслано на електронну скриньку учасника, вказану під час реєстрації).

Мета конференції: визначення наукових основ і практичних способів розв'язання проблем виявлення, діагностики, розвитку, підтримки та супроводу обдарованої особистості в освітньому середовищі та соціумі; обмін досвідом у практичній роботі з обдарованими дітьми та молоддю.

Напрями роботи конференції:

- **Сучасні наукові тенденції дослідження проблем обдарованості**
- **Діагностика, прогнозування та проектування та підтримка розвитку обдарованої особистості**
- **Психолого-педагогічний супровід самовизначення та самореалізації обдарованих учнів**
- **Наукова освіта: теорія, практика, інновації**
- **Філософія для дітей як засіб формування освітніх компетенцій**
- **Технології розвитку здібностей та обдарованості дітей дошкільного віку**
- **Підготовка фахівців до роботи з обдарованими дітьми та молоддю**

Запрошуються: науковці Національної академії наук України та галузевих академій; викладачі закладів вищої освіти; керівники та представники обласних і районних управлінь освіти, інститутів післядипломної освіти; представники адміністрації, учителі, класні керівники, психологи, соціальні педагоги, керівники гуртків закладів загальної середньої освіти та позашкільних освітніх закладів як державної, так і недержавної форм власності; працівники дошкільних закладів освіти і центрів раннього розвитку дитини; студенти та аспіранти ЗВО, а також всі, хто цікавиться проблемами обдарованості.

Реєстрація та детальні умови: <http://naps.gov.ua/>

Творче об'єднання «ЕКОНОМІКА»

ОСВІТА